

Paphiopedilum haynaldianum (Rchb. f) Pfitz.

foto J. C. Koelewijn

Syn. Cypripedium haynaldianum Rchb.f.

Groep Otopedilum (syn. Polyantha)

Sectie Pardalopetalum (Hallier)

Verspreidingsgebied

Filippijnen, op het eiland Luzon, in de provincie Quézon. Groeiend in de berggebieden Tarlac en Rizal, gelegen op een hoogte van 1000 tot 1200 meter boven zeepil. Ze groeien tegen de flanken van graniet- en kalksteenrotsen, onder halfschaduw (50% van helder daglicht) in de humusnesten, die zich in spleten en hopen verzamelen. Het zijn echte terrestrische planten en ze behoren in de groep bontbladigen.

Naamgeving

De plant is genoemd naar kardinaal Haynald, aartsbisschop van Kaloesa, Hongarije. Dit naar aanleiding van zijn verdienste als enthousiast botanicus, naast zijn herderlijke taak.

Habitus

Krachtige, leerachtige, riemvormige bladeren, kleur grasgroen, tot 40 cm lang en 3½ cm breed. De bladeren ontspruiten uit een forse wortelstok, en groeien uit in een diagonale stand. Het blad wordt gesteund door een sterke middennerf, en ontplooit zich in een V-stand.

Er ontwikkelen zich 6 bladeren, voordat de knopaanleg plaatsvindt.

De bloemstengel kan 70 cm lang worden en 5 bloemen dragen; stengeldoorsnede 6-8 mm (nabij de basis). De kleur is purper, bezet met vele licht gekleurde haartjes; elke knop en vruchtbeginsel is omsloten door een 2½ cm lang lancetvormig schutblaadje. De bloemen worden gedragen door het vruchtbeginsel (zaaddoos) dat zijdelings aan de bloemstengel bevestigd is.

Het vruchtbeginsel (zaaddoos) is geribd in de lengterichting, 4 cm lang en behaard kleur purper. Bloeitijd februari/april.

De vlag (dorsale petaal) is ovaal van vorm; de randen zijn sterk naar achteren gekruld, met een puntige top, 5 cm hoog, 3-4 cm breed. De grondkleur is groenachtig/wit, vanuit de basis tot halverwege bezet met onregelmatige, grove, ovale, bruine stippen, naar de top overgaande in een streep-tekening van dezelfde kleur.

De petalen staan horizontaal en zijn spatelvormig, 6 cm lang, vanuit het centrum tot halverwege potloodvormig, en bezet met grove, bruine, ovale stippen, gedrapeerd op een lichtgroene ondergrond. Het 2e deel is naar het uiteinde spatelvormig, de kleur is rose/ bruinig, en ze staan enigszins diagonaal tot vlak.

Het staminodium is ovaal met een vlakke onderkant; in het centrum hiervan bevindt zich een donkergroen hoorntje; het oppervlak is wasachtig, crèmekleurig, en het is bezet met zeer fijne haartjes.

Het stigma is lichtgroen van kleur en draagt aan weerszijden 2 gele, wasachtige stuifmeelklompjes, in een helmvormige vassing.

De stempel is driehokkig, crèmekleurig en is verborgen onder de lobben van de schoen (lip). De schoen (lip) heeft heldergroen als grondkleur, waarover een roodbruin waas, en een geaderde tekening.

De bekervorm van de schoen (lip) is aan de onderkant afgerond, en naar boven uitstulpend. De lobben zijn lichtgroen en staan naar binnen gevouwen. Zij omsluiten de stempelzuil en zijn bezet met roodbruine stipjes. De ventrale sepaal is onbeduidend, groen van kleur, bezet met enige roodbruine verticale streepjes, 3 cm lang en 2 cm breed, puntig uitlopend; de rugzijde is behaard. Hij verschuilt zich achter de schoen (lip). De bloem wordt gedragen door het vruchtbeginsel (zaaddoos); deze is in de lengte geribd, purperkleurig en licht behaard.

Cultuur

Deze soort heeft een groot aanpassingsvermogen en hoort thuis in de gematigde kas of een koeler gedeelte van de warme kas.

Indien een lichte (halfschaduw) plaats gekozen wordt, groeit hij willig.

De plant is gevoelig voor de Botritis-bacterie; een regelmatige behandeling met bestrijdingsmiddelen is gewenst.

De lichtbehoefte is 50% van helder daglicht; de luchtvochtigheid moet hoog zijn:

in de nacht 90%, aflopend overdag naar 70%; mijd teveel water over het blad te geven.

Toepassen van de z.g.n. hydro-methode is een oplossing.

In de winterperiode zuinig zijn met water geven; in de zomer (groeiseizoen) veel water toedienen.

De watergift moet altijd in de vroege uurtjes worden gedaan; een constante luchtstroom overdag is noodzakelijk, b.v. binnen het bereik van een ventilator plaatsen.

Potmengsel (proefondervindelijk):

5 delen firr-bark(middel), 2 delen bims Kies (lava-brokkjes) of hydrokorrels (middelmaat), 1 deel meranti (grof schaafsel of brokkjes), 1 deel zoutvrije sphagnum (in verse of gedroogde vorm), 1 deel steenwolvllokjes of schuimplastic(piepschuim)-vllokjes.

Op- of verpotten: 1/5 deel van de pot vullen met potscherven of grove hydrokorrels, hierna de plant in het midden van de pot plaatsen; houd de oude potkruit zoveel mogelijk intact bij verpotten, en rondom luchtig oppotten. Grondmengsel stevig aandrukken, nooit persen. Verpotten alleen dan wanneer de plant uit zijn pot groeit, of het oude mengsel verteerd is (dichtslibben). Nooit een te grote pot gebruiken, of te diep oppotten; een groeiruimte van 4 cm rond de wortelvoet is genoeg.

Bemesting gering, 1 x per 3 maanden in het groeiseizoen, altijd als bladbemesting. Te gebruiken chemische orchideeën-meststoffen, verhouding 10-30-20 of 14-14-14 met toegevoegde spoorelementen, 1 g per liter water, OF organische bemesting met b.v. visemulsie, dan in de op de verpakking aangegeven dosering.

Geen bemesting toedienen in de wintertijd, vanaf oktober/april. De tijd om te verpotten is altijd 2 weken na de bloei, kort voor of in het groeiseizoen.

J.C. Koelewijn

Augustus 1985